

Đôi giòng: Đ c bài vi t c a Nguy n Nhân Trí mà v n ch a h t bàng hoàng. Không l t i gi phút này nh ng k n m quy n VN v n c gan đ i tr ng thay đ n nh v y?!!!

Hu

Nguy n Nhân Trí

Cách đây không lâu tôi có đ p đi Vi t Nam và ghé ngang Hu vài hôm đ i t cách m t du khách.

Đã m y m i năm r i tôi m i tr l i Hu . Hu v n còn cái v đ p êm đ m c a sông H ng núi Ng nh tôi đã t ng bi t. Dân c , đ ng ph , ch búa, nhà c a tuy có đ ng đúc, nh n nh p h n nhi u nh ng tôi v n còn nh n ra cái Hu cũ trong đ u c a tôi.

Và dĩ nhiên khi đ n Hu thì tôi ph i đi thăm vi ng nh ng cung đ n và l ng t m. Vì không quen thu c đ ng đ n c b c nên tôi quy t đ nh m m m t chi c xe riêng và m t nhân viên h ng đ n t i Trung Tâm Du L ch Thành Ph đ cùng đi v i tôi đ n các đ a đ i m trên.

Ng i h ng đ n cho tôi là m t cô gái l nh l i ho t bát kho ng 25, 26 tu i. Cô làm vi c r t t n tình và vui v . Tôi nh n th y cô có m t ki n th c khá v ng ch c v l ch s tri u Nguy n cũng nh nhi u th ng c nh Hu .

Qua vài câu chuy n trao đ i, tôi cũng đ c bi t thêm là t t c các nhân viên h ng đ n du l ch c a thành ph nh cô đ u ph i t t nghi p m t khóa h c v l ch s và chính tr r t k l ng. Cô gi i thích đó là vì nhà n c bi t r ng ph n đ ng các du khách s đ ng h ng đ n viên là ngo i qu c và “Vi t ki u”. H c n “b o đ m ch t l ng” c a các h ng đ n viên đ có th “ph c v t t” cho du khách.

Đ n kho ng gi a ngày th hai thì tôi đã xem qua h t nh ng cung đ n và l ng t m mà tôi mu n thăm vi ng. Vì tôi m n anh tài x theo “ngày”, ch không ph i theo “gi ”, và vì còn khá s m nên tôi có ý nghĩ mu n t n đ ng chi c xe và cô h ng đ n viên s n có đ đi xem vài ch khác trong ph m vi Hu mà tôi ch a h đ n bao gi .

M t đ i u mà tôi th ng liên t ng đ n m i khi nghĩ v Hu là T t M u Thân.

Năm 1968, tôi còn nh và đ ng s ng Sài Gòn. Tuy nhiên cho đ n bây gi tôi v n còn nh r t rõ nh ng s vi c đã x y ra lúc đó chung quanh tôi. Tôi nh m n m t nh ng c m khói đ n bao ph b u tr i Ch L n t các đ m cháy nhà kh ng khi p trong thành ph . Tôi nh nh ng ng i t n c n m ng nheo nhóc trong hành lang c a các nhà th ng, nhà th và chùa. Tôi nh nh ng xác ng i ch t n m r i rác trên đ ng ph sinh th i c tu n l không ai đ ng đ n.

Và vài tu n sau đó lúc tình hình đã t m yên n tr l i, đi u tôi nh nhi u nh t là nh ng tin t c x y ra trên toàn qu c đ c chi u trên đài Truy n Hình Vi t Nambăng t n s 9. Ph n th i s n i b t, và có l ám nh tôi nh t là nh ng t ng thu t v các m chôn t p th Hu . Trên khung máy truy n hình 16 inch tr ng đen, hình nh hàng trăm xác ng i th i r a đ c moi lên t nh ng bãi chôn t p th trong các vùng quê lân c n thành ph Hu gây n t ng m nh m lên trí óc non n t c a tôi.

Tôi nh ti ng than khóc, nét m t đau đ n, ánh m t tuy t v ng c a nh ng ng i lum khum đi v ch t ng bao đ ng xác ng i x p hàng dài trên đ t đ mong nh n di n đ c ng i thân c a h đã b m t tích. Hàng trăm xác ng i đ c tìm th y d i nhi u bãi chôn t p th , hai tay b trói thúc ké b ng dây k m, x ng s mang đ u đ n hay b đ p v b ng báng súng. Hàng ch c bãi chôn t p th đ n đ n tu n t đ c phác giác trong vài tháng sau khi quân đ i đ ng minh và Vi t Nam C ng Hòa giành l i đ c Hu .

Khi đài truy n hình ph ng v n gia đình c a các n n nhân, h u nh m i ng i đ u k m t câu chuy n r t t ng t nhau: Trong 4 tu n l mà nh ng ng i t x ng là Quân Đ i Nhân Dân và M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam chi m đống Hu thì thân nhân c a h b nh ng ng i c m quy n m i n y k t án là “ác ôn” hay “có t i v i nhân dân” và đã “đ c x lý thích đáng”. Nh ng ng i b k t án đ u là nh ng gi i ch c trong chính quy n Vi t Nam C ng Hòa và gia quy n c a h , nh ng sĩ quan quân đ i cũ ng nh nh ng ng i lính đang v ngh phép nh , nh ng nhân v t Công giáo đ c nhi u ng i bi t đ n và nh ng ng i “làm tay sai cho M”.

“X lý thích đáng” có nghĩa là b x t t i ch hay b b t đ n đi và không bao gi tr l i.

Sau n y khi l n h n m t chút, tôi có đ p quen bi t và nói chuy n t n m t v i m t vài ng i chính h đã có thân nhân b m t tích Hu h i t t M u Thân. Nh ng câu chuy n h k l i r t t ng đ ng v i nh ng gì mà tôi nh đã th y trong các bài t ng thu t trên truy n hình và báo chí lúc y. M t ng i b n c a tôi sau n y k l i chuy n ba c a anh (m t viên ch c làm vi c cho tòa hành chính Hu) đã lanh trí, và may m n, n m tr n luôn trên tr n nhà su t th i gian đó ngay t giây phút bi t r ng “Vi t C ng vào”. Và m anh đã ph i liên t c đống tu ng nói đ i v i nh ng ng i đ n nhà nhi u l n tìm ông r ng “ông y đã b m con tôi đi theo v bé S ài Gòn t tr c T t r i”. Anh y cũng k l i r ng t t c nh ng đ ng nghi p v i ba anh y trong cùng khu nhà gia đình công ch c hành chính Hu đ u b b t đ n đi và gi t ch t.

Nói chung là trong vòng 4 tu n l Hu n m trong quy n ki m soát c a quân đ i B c Vi t và M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam, nh ng ng i dân thu c các di n k trên b truy lũng r t ráo và gi t ch t. Th t ra thì có m t s không nh cũng b gi t không ph i vì “ác ôn” hay “có t i v i nhân dân” mà ch vì t thù cá nhân. Hoàn c nh tranh t i tranh sáng, ai c m m t kh u AK là c m quy n sinh sát trong tay. Đây là đ p đ trang tr i ân oán cũ v i nhau.

M t s nh ng ng i b b t b đ n ra đ u t r i x b n công khai t i ch . Đa s khác b đ n đi th tiêu m t tích. Ng i ta tìm th y thi th c a nh ng ng i b đ n đi m t tích n y trong h n 20 bãi chôn t p th l n nh c các vùng ng i ô c a Hu . M i bãi là m t hay nhi u h c n ch a t

5, 7 cho đ n h n 400 xác ng ị i. T ng c ng có đầu kho ng g n 7000 ng ị i đã b m ng trong 4 tu n ị đó.

M t trong nh ng n i tôi ch a bao gi đ n xem ị Hu , tuy đã có nhi u ị n suy nghĩ v , là các b ị chôn t p th n y. Tôi cũng không rõ t i sao tôi có ý nghĩ mu n đ n nh ng n i đó. Có ị t i vì đây là m t trong nh ng di n bi n thê th m nh t trong cu c chi n tranh Vi t Nam. Có ị tôi ch mu n đ n đ ng tr c cái không gian đó đ c c m nh n nh ng kho nh kh c mà s s ng c a bao nhiêu con ng ị i đã b t c đ t m t cách vô nghĩa lý b i đ ng lo i c a h . Có ị tôi ch mu n đ i di n v i nh ng c m giác rừng r n t các hình ị nh kinh h ị trên khung kính TV đã ám ị nh tôi m y m ị i năm tr c.

Tôi bi t r ng cu c th m sát T t M u Thân đã x y ra g n n a th k r i. Đây là m t kho ng th i gian dài đ đ thay đ i r t nhi u th . C nh v t ch c đã khác h n đi r i. Có th không còn m y ai nh đ n vi c n y n a ch nói chỉ có ai còn bi t đ a đ i m c a các m chôn t p th đó. Và nh t là các th h tr sau ngày mi n nam th t th , ch ng h n nh cô h ng đ n viên n y c a tôi.

Tuy v y tôi v n còn m t chút hy v ng. Tôi bi t r ng ng ị i Vi t Nam, nh t là dân quê, th ng có t c th cúng cô h n, nh t là nh ng cô h n ch t oan c. Th thì m t cu c th m sát nh h i T t M u Thân ch c s còn đôi chút đ u tích nh m t vài mi u th sót ị i đầu đó. Và t y ch c s có ng ị i v n ch a quên ị ch s c a các mi u th n y. Có th cô h ng đ n viên c a tôi đã có ị n nào đó nghe ng ị i ị n tu i trong gia đ ịnh k ị i v chuy n n y ch ịng? Có th cô bi t ch đ đ n tôi đ n đó ch ịng?

Tôi h i: “Cô có bi t ch nh ng m chôn t p th h i T t M u Thân năm 1968 không? Tôi mu n đi đ n đó xem.”

Cô tr ị i: “Đ cháu có nghe nói. Nh ng ị cách đây xa ị m.” R i cô nói đ n m t đ a danh hoàn toàn xa ị đ i v i tôi.

Tôi mu n bi t ch c là cô hi u tôi đang nói v đ i u gì nên h i thêm: “Cô bi t gì v nh ng m chôn t p th n y?”

Cô gi i thích: “Cháu bi t ch . Đó là n i mà h i T t năm 1968 nhi u ng ị i đã b M Ng y gi t ch t và chôn ị đ y.”

Tôi s&ng hỏi, quay qua nhìn cô &y. Câu tr& hỏi trên c&a cô hoàn toàn n&m ngoài d& đoán c&a tôi. Tôi hỏi cô: “Ai b& ai gi&t?”

Cô &y nh&&ng m&t tr& hỏi m&t cách thông th&o: “Thì chú bi&t mà, hỏi T&t năm &y lính M& và lính Ng&y vào đây gi&t ch&t r&t nhi&u th&&ng dân và cán b& r&i đem chôn h& & m&y ch& đó.” Nét m&t cô th&n nhiên, không có d&u hi&u gì cho th&y cô đang không tr& hỏi tôi m&t cách thành th&t nh&t.

Tôi hỏi cô m&t cách dè d&t: “Làm sao cô bi&t rõ là lính M& Ng&y đã gi&t th&&ng dân và cán b& r&i chôn h& & đó?”

Cô mỉm c&&i, có & vì s&ng &ng&n trong câu hỏi c&a tôi: “Thì cháu đã h&c rõ ràng nh& th& mà. Không nh&ng & tr&&ng h&c hỏi nh& mà khóa đào t&o h&&ng d&n du l&ch c&a cháu cũng có d&y r&t đ&y đ&. Lúc đó lính M& Ng&y vào b&n gi&t r&t nhi&u dân và cán b& r&i đem chôn h& t&p th&. Ai cũng bi&t đi&u đó c&.”

Tôi &ng ng&&i đi vài giây. Tôi không quên r&ng m&t s& tr&&ng n&i ti&ng c&a các ch& đ& c&ng s&n là t&y não toàn b& t& già đ&n tr&. Tôi cũng không quên mình ch& là m&t du khách (và t& h&n n&a, ch& là m&t “Vi&t ki&u”) đang & trong m&t lãnh th& n&m đ&&i m&t chính quy&n c&ng s&n. Tôi quy&t đ&nh không tra g&n thêm v& v&n đ& n&y n&a vì ch& vô ích mà thôi. Cô gái &y đã gi&i thích r&t rõ ràng: tr&&ng h&c đã đ&y nh& v&y, khóa đào t&o cũng đã đ&y nh& v&y, ai cũng bi&t đi&u đó. T& ngày sinh ra (m&y ch&c năm sau khi di&n bi&n đó x&y ra) cô đã đ&&c đ&y b&o nh& v&y. Không có lý do gì cô nghi ng& đi&u đó. Không có lý do gì tôi có th& làm thay đ&i s& hi&u bi&t đó c&a cô.

Hôm &y tôi không nh& cô h&&ng d&n viên đ&n đ&n nh&ng ch& chôn t&p th& &y. M&t ph&n vì khi hỏi thêm vào chi ti&t, tôi nh&n th&y cô th&t ra không bi&t rõ chính xác các đ&a đi&m đó & đâu. M&t ph&n vì t& nhiên tôi c&m th&y “c&t h&ng”. Hay nói đúng ra là tôi c&m th&y th&t v&ng m&t cách b&t ng& và g&n nh& là vô lý do.

Tôi v&n bi&t &ch s& là s&n ph&m c&a k& chi&n th&ng. Tuy v&y khi nghe cô h&&ng d&n viên gi&i thích v& &ch s& c&a các m& chôn t&p th& thì tôi không kh&i b&c b&i trong lòng. Dĩ nhiên là tôi không đ& & đi&u n&y ra cho cô &y bi&t. Vì c& đó không c&n thi&t và không có &i cho tôi. Tôi ch& quy&t đ&nh không đi t&p n&a và tr& v& khách s&n s&m h&n d& đ&nh.

